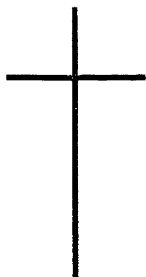

KNUT PETERS

1894—1951

K N U T P E T E R S

IN MEMORIAM

Med bittert vemod ristas korset över Knut Peters. Öväntat, efter blott några få dagars sjukdom kom uppbrottet. Med ännu helt obrutna krafter, andligt och lekamligt, kallades han från oss.

En återblick över hans gärning i den svenska kyrkan ger bilden av en ovanligt mångsidig livsgärning.

Efter tioårig prästerlig tjänst i Göteborgs och Linköpings stift avlade Peters år 1926 en väl meriterad teol. lic.-examen med den teologiska fakultetens mest vittfamnande ämne, praktisk teologi, som huvudämne. Inom de flesta av dess grenar besatt han en ingående beläsenhet. De teoretiska kunskaperna gjorde han sedan i hög grad fruktbarande i sin praktiska gärning, som därigenom kom att visa en stor mångsidighet. Knapast något mänskligt var honom främmande.

Kyrkorätten hörde väl icke till hans mest älskade ämnesområden, men också däri var han hemma. Hans förordnande som folkbokföringsinspektör vittnar därom. Som en parentes i hans övriga ivriga arbete redigerade han Göteborgs stifts matrikel år 1945, en förebild i fråga om noggrannhet, en av de få prästmatriklar som verkligen utkommit på tänkt tid, utarbetad på en rekordtid av mindre än 2 år.

Sin förfarenhet i kyrkokonst ådagalade han vid de ombyggnader han fick vara med om att genomföra: i V. Tollstad och i Söndrum, med dess vackra tillbyggda sakristia; liksom slut-

ligen i återuppförandet av S:t Olofs kapell på Tylösand. Hans kunskaper inom kyrkokonsten och hans säkra omdöme kunde här ge inspiration åt de skickliga fackmännen vid hans sida: arkitekt Wadsjö, intendent Salvén och konstnären Erik Abrahamsson.

För sin examen hade Peters gjort ingående studier i psalmhistorien, ett studium som i förening med hans goda minne gjorde det möjligt för honom att uppta G. T. Lundblads fallna mantel. Dennes psalmvalslista utgav han i omarbetat skick år 1938 till hjälp för psalmsättningen i högmässan. Den har länge varit en förebild i vida kretsar av kyrkans prästerskap och delvis satt spår i den nuvarande evangeliebokens anvisningar till ingångs- och gradualpsalmer.

Koralhistorien ägnade Peters ett allvarligt studium, som resulterade i en starkt kärlek till reformationstidens koral, en kärlek som han icke stack under stol med. Tillsammans med Albert Runbäck utarbetade han det förslag till "Koraler till den nya psalmboken", som utgavs år 1937, såsom ett diskussionsinlägg i det pågående arbetet för den nya koralboken. Redovisningen för hans ingående studier i koralböckernas och koralmelodiernas historia kom i den av Peters-Runbäck redigerade s. k. Glerupska koralboken år 1940. Dess register över koralböcker och melodier torde i sin noggranhet böra betraktas som förebildlig, och är en värdefull uppslagsbok.

För körsången, som under hans prästerliga tjänstgöring vunnit en väldig omfattning, intresserade han sig dels praktiskt inom kyrkosångsförbunden i Linköpings stift och i Hallands län, dels också genom att i samarbete med David Åhlén år 1935 utge den mycket använda samlingen *Körkoraler* av Joh. Seb. Bach.

Men hans stora intresse och hans särskilda kärlek gällde liturgien och den liturgiska sången, den s. k. gregorianska sången, den i eminentaste mening "kyrkliga" sången, där han utfört ett banbrytande arbete. Detta är egentligen mycket märkligt. Denna musik är rent vokal och själv kunde Peters icke sjunga. Men han hade ett fint öra för både välljudet och rytmen

och detta gjorde att han ägde en sällsynt förmåga att lägga det svenska språket under den gammalkyrkliga musiken med dess latinska text. Hans klart uppställda och översiktliga handledning "Den gregorianska sången", som han utgav år 1930, blev banbrytande på detta område och har för många präster och kyrkomusiker öppnat vägen till en förut sluten del av musikens värld.

De svenska liturgiska källorna från medeltiden och reformationstiden gjorde han till föremål för mycket ingående studier, om vilka åtskilliga uppsatser också i denna tidskrift vittna. Under sin tid som komminister i Linköpings stift ägnade han sin uppmärksamhet åt vårt äldsta tryckta breviarium, Breviarium lincopense, av år 1493. Genom tillmötesgående från Linköpings stiftsbibliotek kunde han disponera ett så långt möjligt komplett exemplar, som han sedan avskrev. Det var nog hans avsikt att även göra den till föremål för ingående vetenskaplig undersökning. De vidriga omständigheter, under vilka den liturgiska forskningen i vårt land hittills arbetat, lade emellertid en hämsko på hans iver. Först efter det att mer än femton år förflutet från tiden för iordningställandet av manuskriptet, kunde han få påbörja utgivandet av nytrycket av denna urkund från vår medtidskyrka. Det är en glädje för Laurentius Petri Sällskapet att ha fått medverka till möjliggörandet härav. Förra året utkom första delen, och under arbetet med korrekturläsningen av den andra delen föll pennan ur hans hand. Manuskriptet är emellertid så väl genomarbetat att det fortsatta utgivandet kan fullföljas utan nämnvärd tidsutdräkt. Det skall för sällskapet vara en hederssak att fullfölja utgivandet i hans anda.

Den ingående kännedom om den svenska medeltida breviarietraditionen, som Peters förvärvade genom detta redigeringsarbete, betydde att en fast grund kunde läggas för det restaureringsarbete av tidegården i dess evangeliska gestalt, som har sin främste tillskyndare i honom. Hans ingående förtrogenhet med ej blott den textliga men också den musikaliska sidan av

problemet gjorde det möjligt att redan från första början inrikta detta förnyelsearbete på en fullständig restaurering av tidebönen. När den tryckta texten förelåg var alltid den musikaliska dräkten genomtänkt, om än dess slutliga gestalt bestämdes först vid musikens tryckande. Resultatet av Peters teoretiska studier, vetenskapliga forskning och praktiska kunnande föreligger i de tätt på varandra följande upplagorna av den evangeliska tidegården, samlad 1944 i Den svenska tidegården och 1949 i Det svenska antifonalet I. Antifonalets andra del föreligger färdig att befordras till trycket.

Tidskriften Svenskt Gudstjänstliv räknar med tacksamhet honom såsom en av medredaktörerna från början. Även då hans medverkan icke redovisats i uppsatser av hans penna har hans inspiration dock ständigt värmt och stött den ansvarige utgivaren.

Laurentius Petri Sällskapet står i tacksamhetsskuld till honom såsom en av dess grundare och tillskyndare och sedan 10 år som dess vice ordförande. Genom hela sitt arbete, icke minst genom många föredrag vid kurser och möten, har han berett marken för sällskapet och befordrat dess växt.

Inom stiftskretsen av KSV i Linköpings stift var han ivrigt verksam och dess centralkommitté tillhörde han som adjungerad ledamot under flera decennier.

För den som lärde känna Knut Peters personligen står han i minnet såsom en man av sällsynt mångsidighet, en mångsidighet, som aldrig blev till ytlighet därför att den ständigt parades med vidsträckt beläsenhet och ett oavvisligt krav på noggrannhet och exakthet. Han ägde en brinnande, nästan rastlös arbetshåg, och därtill en förfinad liturgisk och konstnärlig stilkänsla.

Han var en trofast vän, med förståelse för sina medarbetares vilja till självständighet i omdömet, och hans personliga umgänge livades av en frodig humor och en aldrig svikande vänlighet.

Arthur Adell.